

शिवसताक्षी नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड २) भाषा, पौष १० गते, २०७५ साल (संख्या ६)

भाग १

शिवसताक्षी नगरपालिकाको
सूचना

शिवसताक्षी नगरपालिकाको कृषी तथा पशुपालन ऐन, २०७५
(पहिलो सम्सोधन २०७७)

प्रस्तावना : कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन, व्यवस्थापन र पशु स्वास्थ्यसम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन गर्न बाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधान धारा २२६ को उपधारा १, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) को अधिकार प्रयोग गरी,

शिवसताक्षी नगरपालिकाको नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

क) यस ऐनको नाम “शिवसताक्षी नगरपालिकाको कृषी तथा पशुपालन ऐन, २०७५”

रहेकोछ ।

(ख) यो ऐनको कार्यक्षेत्र शिवसताक्षी नगरपालिकाभर हुनेछ ।

(ग) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२) परिभाषा : विषय र प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) “कृषि तथा पशुपालन” भन्नाले दफा ३ बमोजिमको व्यवस्थापनलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) “कृषि” भन्नाले कृषि उत्पादन तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्य सम्झनु पर्दछ ।

(ग) “पशुपालन” भन्नाले पशु पालन, व्यवस्थापन तथा पशु स्वास्थ्यसम्बन्धी गरिने कार्यलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले पंक्षीसमेतलाई बुझाउनेछ ।

(घ) “नगरपालिका” भन्नाले शिवसताक्षी नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

३) व्यवस्थापन : (क) कृषि तथा पशुपंक्षी बजार, सूचना तथा पूर्वाधार निर्माण, साना सिंचाइ निर्माण, तालीम, प्रविधि प्रसार, प्राविधिक सेवा, कृषि सामग्री अपूर्ती र कृषक क्षमता विकास कार्यको संचालन अनुगमन नियमन ।

(ख) कृषि तथा पशुपंक्षी जन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोगको नियन्त्रण ।

(ग) पशुपंक्षी चिकित्सा सेवाको व्यवस्थापन ।

(घ) कृषि वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधताको संरक्षण र प्रबर्द्धन ।

(ङ) पशु नश्ल सुधार पद्धतीको विकास र व्यवस्थापन ।

- (च) उच्च मूल्ययुक्त कृषिजन्य वस्तुको प्रवर्द्धन विकास तथा बजारीकरण ।
- (छ) स्थानीय चरन तथा घाँस विकास व्यवस्थापन ।
- (ज) पशु आहाराको गुणस्तर नियमन ।
- (झ) स्थानीय स्तरमा पशुपक्षीसम्बन्धी तथ्याङ्कको व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली ।
- (ञ) पशु बधशाला र शितभण्डारणको व्यवस्थापन र नियमन ।
- (ट) पशुपक्षीसम्बन्धी बिमा र कर्जा सहजीकरण ।
- (ठ) पशुपालन तथा पशु स्वास्थ्यसम्बन्धी अन्य कार्य समेत सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) कृषि व्यवसायमा प्रयोग गरिने विषादीलाई न्यूनीकरण गर्दै सिङ्गै नगरलाई विषादीमुक्त नगरको रूपमा विकास गर्ने र अर्गानिक खेती प्रणालीलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

परिच्छेद - २

समितिसम्बन्धी व्यवस्था

४) कृषी विकास समिति गठन : दफा ३ मा उल्लेखित व्यवस्थापन कार्यान्वयन गर्न गराउन शिवसताक्षी नगर कार्यपालिकाले १५ जनासम्मको एक “कृषी विकास समिति” गठन गर्नेछ । उक्त समितिको गठन निम्नानुसार हुनेछ :

(क) नगरकार्यपालिकाले तोकेको व्यक्ति	अध्यक्ष
(ख) कृषी तथा पशुपालनसम्बन्धी ज्ञान भएका, कृषीसम्बन्धी नीति निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने व्यक्तिहरूमध्येबाट	
नगरकार्यपालिकाले तोकेको कम्तिमा ३३% महिलासहित ९ जना	सदस्य
(ग) पशु स्वास्थ्य शाखा	सदस्य
(घ) शाखा अधिकृत	सदस्य
(ङ) शाखा प्रमुख कृषि/पशु शाखा	सदस्य सचिव

५) समितिको अवधि वा समाप्ति :

- (१) दफा ४ को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम गठित समितिको अध्यक्ष र सदस्यको पदावधि नगरकार्यपालिकाको बैठकले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।
- (२) समितिको पदाधिकारी वा सदस्यले यस कार्यविधिको प्रस्तावना वा परिभाषा विपरित कार्य गरेको भनी लिखित उजुरी परेमा, समितिले छानबिन गरी प्रमाणित भएकोमा समितिको बहुमतबाट त्यस्तो सदस्यलाई पदमुक्त गर्न नगर कार्यपालिका समक्ष सिफारीस गर्ने छ । त्यसरी सिफारिस भै अएमा नगर कार्यपालिकाको निर्णयानुसार पद रिक्त घोषणा गरी पदपूर्ति समेत गर्ने छ ।
- (३) निजलाई आफ्नो सफाइ पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

६) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) कृषि उत्पादन र व्यवस्थापन नीति बनाउने ।
- (ख) पूर्वधार निर्माण तथा साना सिँचाइ नीति बनाउने ।
- (ग) प्रविधि प्रसारणसम्बन्धी योजना बनाउने र प्राविधिक सेवा/टेवा पुऱ्याउने ।
- (घ) कृषि सामग्री आपुर्ति र कृषक क्षमतामा विकास गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- (ङ) उच्च मूल्ययुक्त कृषिजन्य वस्तुको प्रवर्द्धन विकास तथा बजारीकरण गर्ने गराउने ।
- (च) आफ्नो भौगोलिक अवस्थामा आधारित वाली विविधीकरण र योजना/आयोजनाहरु बनाउने ।
- (छ) कृषि जन्य उत्पादित वस्तुको संरक्षणका लागि शीतभण्डारण तथा बजारको व्यवस्थापन गर्ने वातावरण मिलाउने वा सहयोग जुटाउने नीति बनाउने साथै कृषक समुह, कृषि सहकारी र कृषि फर्म सम्बन्धित संघ-सस्थाहरूसँग कृषि उद्योग व्यवस्थापन गर्न समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- (ज) व्यावसायिक उन्नत पशुपालन गर्न गराउन विशेष योजना बनाउने ।
- (झ) पशु स्वास्थ्यसम्बन्धी स्थानीय नीति बनाउने र कार्यन्वयन गर्ने ।
- (ञ) पशुपंक्षी बजार स्थापना व्यवस्थापन गर्ने र सूचना प्रवाह गर्ने ।
- (ट) पशुपंक्षीजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा माहामारी रोगको नियन्त्रण गर्ने योजना बनाउने ।
- (ठ) पशुपंक्षी चिकित्सा सेवाको व्यवस्थापन गर्ने ।
- (ड) पशु नश्ल सुधार पद्धतिको विकास र व्यवस्थापन गर्ने योजना बनाउने ।
- (ढ) स्थानीय पशु आहारको संरक्षण र विकास गर्ने ।
- (ण) तयारी पशु आहारको गुणस्तर अनुगमन र नियमन गर्ने ।
- (त) पशु बधशाला र शीतभण्डारणको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक योजना बनाउने ।

- (थ) पशुपंक्षीसम्बन्धी विमा कार्यक्रम र कर्जा सहजीकरणको भूमीका वा योजना बनाउने ।
- (द) कृषि उत्पादनमा विकास र पशु उत्पादन बृद्धिमा विकास गर्न कृषि सहकारीसँग नगरपालिका कृषि उत्पादन फर्म समेतको साभेदारी योजना बनाउने ।

७) बैठकको कार्य प्रणाली :

- (क) समितिको बैठक अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य सचिवले बोलाउने छ ।
- (ख) समितिको बैठक महिनामा एक पटक बस्नेछ । आवश्यक परेमा बढीमा तीन पटकसम्म बस्न सक्नेछ ।
- (ग) समितिको निर्णय सर्वसम्मत हुनेछ ।
- (घ) सर्वसम्मत हुन नसकेमा बहुमतबाट हुनेछ ।
- (ङ) समितिको बैठकमा कम्तिमा ५१ प्रतिशत सदस्य उपस्थित हुनु पर्नेछ ।
- (च) निर्णय प्रमाणित गर्ने अधिकार अध्यक्षमा निहित हुनेछ ।
- (ज) समितिको निर्णय प्रमाणित भएपछि मात्र लागू हुनेछ ।

८) योजना तथा निर्णय कार्यान्वयन प्रक्रिया : कृषिसम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कृषकहरुमध्येबाट उपभोक्ता समिति गठन गर्न सकिनेछ :

- (क) उपभोक्ता समिति गठन गरिएको निर्णयको प्रतिलिपी ।
- (ख) वडा कार्यालयको सिफारीस ।
- (ग) योजनाको नाम ।
- (घ) सम्बन्धित विषयगत प्रमुखको सिफारीस ।
- (ङ) नगरसभा वा वार्ड बैठक वा समितिको निर्णयको छाँयाप्रतिसहित पेश भएपछि मात्र योजना कार्यान्वयन हुनेछ ।
- (च) लागत सहभागिताको निर्णय भए बैंक भौचर समेत पेश गर्ने ।

९) अनुगमन र निर्देशन :

यस समितिको समग्र कामको अनुगमन मूल्याङ्कन र नियमन गर्न देहायबमोजीमको अनुगमन समिति हुनेछ :

(१) नगर प्रमुख	संयोजक
(२) नगर उपप्रमुख	सदस्य
(५) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष	सदस्य
(४) नगर कृषि समितिको अध्यक्ष	सदस्य
(३) कृषि/पशु शाखा प्रमुख	सदस्य

१०) अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) काम गर्ने वातावरण श्रृजना गरिदिने ।
- (ख) समस्यामार्थी छलफल गरी गराई निकास दिने ।
- (ग) समितिको अधिकार क्षेत्रको कामको मूल्याङ्कन गर्ने ।
- (घ) समितिको कामको मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन बनाई बोर्ड बैठकमा पेश गर्ने ।
- (ङ) समिति विरुद्ध निवेदन परेमा टुङ्गे लगाउने, निर्देशन दिने ।
- (च) कृषि, पशु, सहकारी संघ प्रदेश सरकारसँग योजना माग गर्ने ।

११) समितिको पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सेवा सुविधा :

- (क) समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यप्रति बैठक भत्ता नगर कार्यपालिकाले तोकेबमोजिम हुनेछ ।
- (ख) समितिको कार्यालय नगरपालिकाले व्यवस्था गरेबमोजिम हुनेछ ।

१२) छाप र लोगो : (१) यस समितिको छाप र लोगो अनुसूचीमा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

- (२) अनुसूचीसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(१३) यो ऐन कार्यन्वयन गर्न समितिले कार्यविधिहरु बनाउन सक्नेछ । सो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेपछि लागू हुनेछ ।

- १४) बाधा अड्काउ फुकाउ : यो ऐन कार्यान्वयन गर्दा कुनै बाधा परेमा नगर कार्यपालिकाले ऐनको भावना र मर्म विपरित नहुने गरी बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।
- १४) यो ऐन समय सापेक्ष बनाउन आवश्यकता अनुसार नगरसभाले संशोधन गर्न सक्नेछ ।

आज्ञाले,
बिष्णु बहादुर अधिकारी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

शिवसत्ताक्षी नगरपालिका,